

Hľadanie cesty

Prvá polovica 19. storočia priniesla aj na Slovensko závan priemyselnej revolúcie. Jej postup v podmienkach feudálnych vzťahov bol však pomalší ako v krajinách západnej Európy. Popri tradičnom ťažbe a spracovaní vzácnych kovov sa rozvíjalo najmä železiarstvo, súkenníctvo, výroba keramiky, sklárstvo, papieriectvo, cukrovárňctvo, vznikli prvé podniky strojárstva. Nespokojnosť s feudálnymi pomermi na vidieku sa prejavila krvavým povstaním roľníkov na východnom Slovensku v roku 1831. V dvadsiatych rokoch vstúpila na scénu nová generácia národných buditeľov. Aktivitu prevzal evanjelický prúd, ktorý kladol dôraz na myšlienku spolupatričnosti všetkých slovanských národov. Významnú úlohu v národnom hnutí zohrávali študentské samovzdelávacie spolky na evanjelických lýceách v Bratislave, Kežmarku, Levoči, Banskej Štiavnici, Prešove a Žoproni a spolky evanjelických vzdelancov v Pešti a vo Viedni. Snahy o spoluprácu jazykovo rozdelených slovanských vzdelancov evanjelikov a katolíkov, vyústili v roku 1844 do založenia spoločného spolku Tatrin. Slovenské národné hnutie v 1. polovici 19. storočia podstatne rozšírilo svoju základňu a formy činnosti, jeho aktivity sa prejavovali vo viac ako sto strediskách národného života.

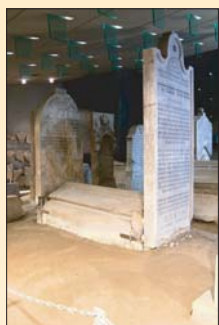
(1) Nádobu na pitie - črpák, drevo, 1. polovica 19. storočia. Črpká vyrábali pastieri oviec v horských oblastiach. SNM - Historické múzeum Bratislava

(6) V rokoch 1806 - 1839 pôsobil v Bratislave významný rabin Chatam Sofer

(10) Ján Kollár (1793 - 1852) evanjelický kňaz a spisovateľ, popredný dejateľ národného obrozenia, dobový portrét

(7) Hrobku Chatama Sofera navštevujú najmä ortodoxní Židia z celého sveta

(11) V roku 1824 vydal Ján Kollár básnickú skladbu Slávy dcéra, ktorá sa stala literárnou udalosťou v slovanskom svete

(12) Významným prejavom a súčasťou národnej kultúry Slovákov boli ľudové piesne. Zbierateľ ich a v rokoch 1834 - 1835 vydal Ján Kollár

(8) Súprava nádob z kameniny vyrobená v manufakture v Košiciach, 1. polovica 19. storočia. SNM - Historické múzeum Bratislava

(9) Strelecký terč: Vítanie parníka na Dunaji, maľba na drevo, 1839. Mestské múzeum Bratislava. Prvý parník priplával do Bratislavy v roku 1818

(2) Plátenník, kolorovaná rytina podľa kresby J. H. Bikessyho, 1816

(3) Slovenská rodina z okolia Čadce a Žaliny, kolorovaná rytina podľa kresby J. H. Bikessyho, 1816

(4) To vás mám všetkých živiť? - pyta sa poddary roľník na obraze od neznámeho autora, olej, 1. polovica 19. storočia. SNM - Historické múzeum Bratislava

(5) Forma na medovníky, drevo, 1. polovica 19. storočia. SNM - Historické múzeum Bratislava

(13) Alexander Rudnay, zakladateľ baziliky v Ostrihomu, sa ako prvý Slovak stal v roku 1819 arcibiskupom a primasom katolíckej cirkvi v Uhorsku, dobová litografia

(14) Ján Hollý (1785 - 1849), najvýznamnejší bernolákovský básnik vydal v roku 1833 hrdinský epos Svätopluk, v ktorom stvárnil dejiny Slovákov v období Veľkej Moravy

(15) Účastina prvej kónskej železnice Bratislava - Trnava, 1846

(16) Jozef Maximilián Petzval (1807 - 1891), rodák zo Spišskej Belej, vypočítal v roku 1840 parametre zokonaleného fotografického objektívu, ktorý znamenal revolučnú zmenu vo fotografovaní. Objektív typu Petzval, 60. roky 19. storočia. Slovenské technické múzeum Košice

